

გიორგი ფხაკაძე,
საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და
კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოქტორი,
ხელოვნების მენეჯმენტი

რეზიუმე

ქალაქის ან რეგიონის სტრატეგიული გეგმის შემუშავება მოითხოვს დეტალური კვლევის ჩატარებას. კვლევის ნაბიჯები, რომლებიც მოცემულია მიმდინარე სტატიაში, შეიძლება, მოიცავდეს შემდგომი გამოკვლევის საჭიროებას და მონაცემთა შეგროვებას რამდენიმე სფეროში:

- კულტურული წარმოებისა და მოხმარების ახალი ტიპები: კვლევას შეუძლია, ფოკუსირება მოახდინოს კულტურული წარმოებისა და მოხმარების ახალ ტენდენციებსა და პრაქტიკაზე, როგორცაა ციფრული მოხმარება და მისი გავლენა კულტურულ გამოცდილებაზე;
- მოქალაქეთა ხელმისაწვდომობა და მონაწილეობა კულტურაში: ეს სფერო მოიცავს ყველა მოქალაქისთვის კულტურული რესურსებისა და აქტივობების ხელმისაწვდომობის შესწავლას, აგრეთვე, კულტურულ ღონისძიებებსა და ინიციატივებში მათი მონაწილეობის დონის შესწავლას;
- ხელოვნებისა და შემოქმედებითი პროფესიონალების როლი: ეს ასპექტი იკვლევს შემოქმედებითი პროფესიონალების სოციალურ და ეკონომიკურ წვლილს ქალაქის /რეგიონის კულტურის სტრუქტურის ჩამოყალიბებაში, ასევე მათ გავლენას ადგილობრივ ეკონომიკაზე.

ასეთი კვლევის გრძელვადიანი მიზანი უნდა იყოს, ხელი შეუწყოს ადგილობრივი თვითმმართველობის მიერ კულტურული დაგეგმვის შემუშავება-მოდერნიზებას, ამ პროცესებში კულტურის რესურსების ინტეგრირებით. გააძლიეროს მოქალაქეთა მონაწილეობა გადაწყვეტილების მიღებაში, შექმნას ურბანული ცნობიერება და ხელი შეუწყოს ქალაქის მაცხოვრებლებთან აქტიური კომუნიკაციას. კვლევა, ასევე, ცდილობს, შექმნას პროდუქტიული თანამშრომლობა და გააუმჯობესოს კულტურის პოლიტიკის ლოკალიზაცია ეროვნული და საერთაშორისო ქსელების მეშვეობით.

კულტურის როლი საჯარო დაგეგმვაში გადაწყვეტია, რადგან

ის ხელს უწყობს საზოგადოების სხვადასხვა ასპექტს, მათ შორის, ქალაქის/რეგიონის განვითარებაში მონაწილეობას, ტოლერანტობას, თავისუფლებას, სამართლიანობას, მშვიდობას, შემოქმედებითობას, ჯანმრთელობასა და გარემოს პატივისცემას. კულტურის სფეროს დაგეგმვა ემსახურება ამ ღირებულებების ჩართვის საშუალებას საჯარო პოლიტიკასა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესებში.

წარმატებული კულტურული დაგეგმვა მოითხოვს სტრატეგიულ, ინტეგრირებულ და მონაწილეობით მიდგომებს. წარმატების ძირითადი კომპონენტებია გრძელვადიანი მიზნების დასახვა, ინტეგრალური პერსპექტივის მიღება და დაინტერესებული მხარეების ჩართვა როგორც შიდა, ისე გარე წყაროებიდან. დაინტერესებული მხარეები შეიძლება მოიცავდნენ ადგილობრივი ხელისუფლების შიდა სამსახურებს, კულტურულ ინსტიტუციებს, არასამთავრობო ორგანიზაციებს, კერძო სექტორის წარმომადგენლებს, განათლებისა და კვლევით ცენტრებსა და დამოუკიდებელ აქტორებს.

ცოდნის გაზიარებისა და თანამშრომლობისთვის, ასევე, მნიშვნელოვანია საერთაშორისო ადგილობრივი თვითმმართველობების ორგანიზაციებთან ურთიერთობა. ორგანიზაციები, როგორებიცაა გაერთიანებული ქალაქები და ადგილობრივი თვითმმართველობები, ევროპის საბჭოს ინტერკულტურული ქალაქები, მსოფლიო ქალაქების კულტურის ფორუმი, იუნესკოს შემოქმედებითი ქალაქების ქსელი და კულტურა ქალაქებისა და რეგიონებისთვის. რომელთა დახმარებით შესაძლებელია კულტურის სფეროს დაგეგმვის ღირებული შეხედულებებითა და რესურსებით უზრუნველყოფა.

ამრიგად, შემდეგი კვლევის ნაბიჯები მოიცავს ახალი კულტურული წარმოებისა და მოხმარების ტიპების შემდგომ შესწავლას, გრძელვადიანი მიზანია ქალაქში თუ რეგიონში კულტურული დაგეგმვის ხელშეწყობა, მდგრადი განვითარების წახალისება უფრო მეტად ინტეგრირებისთვის. ამ მიზნების მისაღწევად აუცილებელია საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობა.

კულტურის სფეროს სტრატეგიული დაგეგმარების მნიშვნელობა ქალაქის, რეგიონის განვითარებაში

საკვანძო სიტყვები: სტრატეგიული დაგეგმვა, კრეატიული ეკონომიკა, კრეატიული ინდუსტრიები, რეგიონის განვითარება, კულტურის რესურსები, ადგილობრივი კულტურის პოლიტიკა

რატომ არის კულტურა მნიშვნელოვანი? იუნესკოს თანახმად, კულტურა გამორჩეული მატერიალური, ინტელექტუალური და ემოციური ელემენტების კომპლექსია, რომელიც ახასიათებს საზოგადოებას ან სოციალურ ჯგუფს. ეს ყველაფერი კი მოიცავს არა მხოლოდ ხელოვნებას და შემოქმედებას, არამედ ცხოვრების წესებს, ადამიანის უფლებებს, ღირებულებათა სისტემებს, ტრადიციებსა და რწმენას.¹

თანამედროვე გლობალიზაციის სამყაროში კულტურა განიხილება, როგორც მდგრადი განვითარების მეოთხე მექანიზმი, ეკონომიკურ, სოციალურ და გარემოსდაცვით სფეროებთან ერთად. კულტურა, რომელიც მოქმედებს როგორც შუამავალი ქალაქებში ერთად ცხოვრების დინამიკის გასაუმჯობესებლად, პოზიციონირებს განვითარების სტრატეგიების ცენტრში – ხელს უწყობს და ამაღლებს სოციალურ და ეკონომიკურ ღირებულებათა კეთილდღეობას.

რა როლს თამაშობს ადგილობრივი ხელისუფლება კულტურული პოლიტიკის შემუშავებაში? ქალაქებში, სადაც მრავალი კულტურაა გადაჯაჭვული, ადგილობრივი ხელისუფლება გამოირჩევა როგორც აქტორი, რომელიც მონაწილეობს მოქალაქეების, არასამთავრობო ორგანიზაციების, ცენტრალურ ხელისუფლებასა და საერთაშორისო ქსელებს შორის დიალოგის დამყარებაში. ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები, რომლებსაც აქვთ მოქალაქეებთან პირდაპირი კონტაქტის უნარი და ფლობენ თავიანთი მმართველობის რეგიონის სოციალურ-კულტურულ მახასიათებლებს, მოელიან, რომ გაატარონ ყოვლისმომცველი პოლიტიკა, რომელიც მიიღებს მდგრადი განვითარების, ხალხზე ორიენტირებულ და თანასწორუფლებიან დაგეგმარებას.²

¹ Culture is Important, UNESCO conference, Florence, 1999.

² Richards, G. Duif, L. Small Cities with Big dreams, 2019.

კულტურის დაგეგმვა გულისხმობს კულტურის ჩართვას საჯარო დაგეგმარების პროცესებში, სტრატეგიულად და ინტეგრირებულად. დაგეგმვის პროცესი იწყება თანამშრომლობითი კულტურული რესურსების განსაზღვრით, რომელიც ეკუთვნის იმ რეგიონს, სადაც განხორციელდება დაგეგმვა.

მდგრადი განვითარების დამყარების მიზნით, უბნები და ქალაქები უნდა დაიგეგმოს მათ კულტურულ რესურსებთან ჰარმონიაში და უნდა შეიქმნას ქალაქები, რომლებშიც სხვადასხვა კულტურა შეიძლება თანაარსებობდეს.

მთელ მსოფლიოში სხვადასხვა ადგილობრივმა ხელისუფლებამ მდგრადი ქალაქების შესაქმნელად მიზნად დაისახა გამკვლევის წარმოდგენა, რომელიც საშუალებას მისცემს, კარგად გაიაზრონ კულტურაზე ორიენტირებული დაგეგმვა. ეს მიდგომა ეხმარება ადგილობრივ ხელისუფლებას სტრატეგიული დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესებში, რომელიც, შემუშავებული უნდა იყოს აქტიური კომუნიკაციით და თანამშრომლობით ქალაქის აქტორებთან.

კულტურა და ქალაქი ორი განუყოფელი ცნებაა. კულტურა, რომელიც იღებს სათავეს საზოგადოებისგან და მასვე უბრუნდება კულტურული სერვისების მეშვეობით, საჭიროებს ფინანსურ მხარდაჭერას და დაგეგმვის პროცესებში ჩართვას, მისი ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად ყველა მოქალაქისთვის. ამ სერვისების მასებისთვის ხელმისაწვდომობის შესაძლებლობით, საჯარო სექტორს აქვს მთავარი ფუნქცია – კულტურული არეალის, კულტურაში ინოვაციური მცდელობებისა და ადგილობრივი წარმოების მხარდაჭერის უზრუნველსაყოფად. მდგრად განვითარებას მიაღწევნ მხოლოდ ის ქალაქები, რომლებსაც ინტეგრირებული კულტურა აქვთ დაგეგმვისა და მომსახურების პროცესებში.

კულტურის როლი საჯარო დაგეგმვაში ასევე შეიძლება აღწერილი იყოს, როგორც პოლიტიკის შემუშავება, დაგეგმვა, განხორციელება და განხილვა, რადგან ის მოიცავს საერთო ღირებულებებს, გამოხატვის გზებს და ასრულებს მნიშვნელოვან როლს მდგრადობისა და კეთილდღეობის ხელშეწყობაში. საშუალებას იძლევა, შესწავლილი იყოს წარსული, განხორციელდეს მოქმედება დღეს და საუბარი წარიმართოს მომავალზე. იგი აერთიანებს უამრავ კონცეფციას, რომლებსაც ითვალისწინებს საჯარო დაგეგმვა, – კეთილდღეობა, ჰარმონია, შესაძლებლობების განვითარება,

მონაწილეობა, საკუთრება და ღიაობა.³

წარმოგიდგინებ ხელმისაწვდომ, მოქნილ და სტანდარტიზებულ ჩარჩოს, რომელიც შეიცავს ყველა სოციალურ ურთიერთობას და ამ ურთიერთობის ჩამოყალიბებულ სტილს.

კულტურული პერსპექტივა უზრუნველყოფს აუცილებელ თანამონაწილეობრივ განზომილებას საჯარო პოლიტიკისთვის, რომელიც აქცენტს აკეთებს საზოგადოების მონაწილეობაზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. შესაბამისად, კულტურამ რომ საჯარო დაგეგმვას ხელი შეუწყოს, შემდეგი ღირებულებების არსებობაა მნიშვნელოვანი: მონაწილეობა, ჩართულობა, დემოკრატია, ტოლერანტობა, თანაგრძნობა, ინკლუზია, თავისუფლება, სამართლიანობა, თანასწორობა, მშვიდობა, უსაფრთხოება, კრეატიულობა, წარმოსახვა, ინოვაცია, ჯანმრთელობა, კეთილდღეობა და სიცოცხლისუნარიანობა, გარემოს გაფრთხილება – ზრუნვა და პატივისცემა.

კულტურული დაგეგმვის პრაქტიკა მუდმივად განვითარებადი პროცესია, რომელიც ახალ იდეებს მოაქვს. დარგის ლექსიკა ყოველდღიურად მდიდრდება. აქ მოწოდებული განმარტებები მიზნად ისახავს კვლევის განმავლობაში გამოყენებული ტერმინოლოგიის გაგების უზრუნველყოფას.⁴

კულტურული სიცოცხლისუნარიანობა, რომელიც საფუძვლად უდევს მდგრადი და ჯანსაღი საზოგადოების შექმნას, გულისხმობს შესაძლებლობების არსებობას, აღიარებასა და მხარდაჭერას, რაც უზრუნველყოფს საზოგადოების კეთილდღეობას და ზრდის ცხოვრების ხარისხს.

კულტურული ჩარჩო ეხება ხედვას, პოლიტიკას, სტრატეგიებსა და ინდიკატორებს, რომლებიც საჯარო დაგეგმვაში კულტურული განზომილებების ჩართვის საფუძველს იძლევა.

კულტურული მრავალფეროვნება ათასობით წლის ისტორიის პროდუქტია, რომელიც გაჩნდა ყველა ერის ენებით, იდეებით, შემოქმედებითა და საქმიანობით. კულტურული მრავალფეროვნება მრავალგანზომილებიანი კონცეფციაა და ის საშუალებას აძლევს სხვადასხვა კულტურის, რწმენისა და ენის მქონე ინდივიდებს, იცხოვრონ საზოგადოებაში, ასევე უზრუნველყონ თავიანთი იდენტობებისა და განსხვავებების მუდმივი ხელახალი განსაზღვრა.

³ EU4Culture Community, 2024.

⁴ IKS, cultural planning for local authorities, 2016.

როგორც ასეთი, კულტურული მრავალფეროვნება არის მშვიდობიანი საზოგადოებისა და მოქალაქეობის ცნების გაგება, რომელიც თავის ფორმას იღებს ამ საზოგადოებაში.

კულტურული მაჩვენებელი 2005 წლის ხელოვნების პოლიტიკის სტატისტიკური ინდიკატორების ანგარიშია, რომელიც შეადგინა კულტურის საბჭოებისა და კულტურის სააგენტოების საერთაშორისო ფედერაციამ (IFACCA), განსაზღვრავს კულტურულ ინდიკატორს, როგორც „სტატისტიკას, რომელიც შეიძლება გამოყენებულ იქნას გარკვეული ასპექტის გასაგებად, მონიტორინგისთვის ან შესაფასებლად. კულტურა, როგორცაა ხელოვნება, ან კულტურული პოლიტიკა, ან პროგრამები და აქტივობები“.⁵

ინტერკულტურული ქალაქები პროექტია, რომელსაც ახორციელებს ევროპის საბჭო. პროექტი მხარს უჭერს ინტეგრირებული რეგულაციების აუცილებლობას, რათა ხელი შეუწყოს სხვადასხვა კულტურის ერთად ცხოვრებას და მიზნად ისახავს, შექმნას ქალაქები, რომლებიც ხელს უწყობენ ინტერკულტურულ დიალოგს და თანაარსებობას.

კრეატიული ეკონომიკა კრეატიული აქტივებია, რომლებიც პოტენციურად გამოიმუშავენ ეკონომიკურ ზრდას და განვითარებას. **კრეატიული ინდუსტრიები**, ეკონომიკური აქტივობები ხელოვნების, ბიზნესისა და ტექნოლოგიების კვეთას მოიაზრებს, დიდწილად დამოკიდებულია შემოქმედებითობაზე და ექვემდებარება ინტელექტუალურ საკუთრებას.

კრეატიული ქალაქი ურბანული კომპლექსია, სადაც სხვადასხვა სახის კულტურული აქტივობა ქალაქის ეკონომიკური და სოციალური ფუნქციონირების განუყოფელი კომპონენტია.

ადგილობრივი კულტურის პოლიტიკა მიუთითებს ადგილობრივი ხელისუფლების კულტურული და ხელოვნების საქმიანობის პოლიტიკას. გარდა კულტურული მრავალფეროვნების ხელშეწყობასა და კულტურაში მონაწილეობის გაზრდისა, ეს პოლიტიკა, ასევე, მიზნად ისახავს რეგიონის ან ქალაქის ყველა მაცხოვრებლის გამოხატვის შემოქმედებითი და კულტურული საშუალებების საჯარო პოლიტიკით უზრუნველყოფას. კიდევ ერთ-ერთი მიზანია ქალაქის მდგრადი სოციალური, ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი განვითარების მიღწევა.

⁵ Statistical Indicators for Arts Policy, IFACCA.2005.

კულტურული დაგეგმვის სხვადასხვა ტიპი

გლობალური ქალაქები სულ უფრო ხშირად იყენებენ კულტურული დაგეგმვის მეთოდს იმის გაცნობიერების შემდეგ, რომ ის მნიშვნელოვან როლს თამაშობს მდგრადი ქალაქების შექმნაში. კულტურული დაგეგმვა გულისხმობს ქალაქის კულტურული რესურსების სტრატეგიულ და ინტეგრირებულ გამოყენებას მისი განვითარების პროცესში. თუმცა, ურბანული დაგეგმარების ტრადიციული პროცესებისგან განსხვავებით, კულტურის დაგეგმარება ფართო მასშტაბის პროექტების შემუშავების საშუალებას იძლევა ერთ უბანზე ფოკუსირებით, რომელსაც აქვს კონკრეტული პრიორიტეტ(ებ)ი.

კულტურისა და ხელოვნების ღონისძიებების დაგეგმვა ხშირად ერთმანეთში ირევა. ხელოვნების ღონისძიებების დაგეგმვა გულისხმობს თეატრების, გალერეების, საკონცერტო დარბაზებისა და ხელოვნების ცენტრების პროგრამების შექმნას, იმის განსაზღვრას, თუ რომელი დამოუკიდებელი ხელოვან(ებ)ი, კულტურისა და ხელოვნების ინსტიტუტ(ებ)ი და საგანმანათლებლო პროექტ(ებ)ი უნდა იყოს მხარდაჭერილი, რომ წლიური გეგმების მომზადებისას ამ ღონისძიებებში ჩართულნი იყვნენ ქალაქის მცხოვრებლები.⁶

ხოლო კულტურის დაგეგმვა იყენებს კულტურაზე ორიენტირებულ და ინტეგრირებულ მიდგომას, რომელიც ითვალისწინებს ისეთ კომპონენტებს, როგორებიცაა ურბანული დიზაინი, საზოგადოებრივი ხელოვნება (Public art), ტრანსპორტი და უსაფრთხოება. სტრატეგიული დაგეგმვის ფარგლები და მახასიათებლები განსხვავდება კონკრეტული ქალაქის ან უბნის ზომის მიხედვით.

წარმატებული კულტურული დაგეგმვის ძირითადი კომპონენტები

კულტურული დაგეგმვა დინამიკური პროცესია. დაგეგმვის ზოგიერთი განსხვავებული ტიპი მოიცავს უფრო ფართო კულტურული გეგმის ზოგიერთ ქვეკომპონენტს. ადგილობრივი ხელისუფლების ადმინისტრაციული ობიექტების გათვალისწინებით, კულტურული დაგეგმვის ქვეკომპონენტზე ფოკუსირებით დაწყებული, კულტურული რესურსებისა და ფინანსური უზრუნველყოფით გამყარებული, ეს უფრო ფართო კულტურული დაგეგმვის მიზნისკენ გადასასვლელი შესაძლებლობაა. თუმცა, უნდა გვახსოვდეს, რომ

⁶ IKS, cultural planning for local authorities, 2016.

ყოველსიმომცველი კულტურის დაგეგმვა მოითხოვს პროცესის განხორციელებას სტრატეგიული, ინტეგრირებული და მონაწილეობითი მიდგომის გამოყენებით.

სტრატეგიული დაგეგმვის ყველაზე მნიშვნელოვანი კომპონენტია გრძელვადიანი მიზნების დასახვა, რომელიც სცილდება ყოველდღიურ მიზნებს. კულტურული დაგეგმვა უფრო ფართო სტრატეგიების ნაწილია, როგორცაა ურბანული დაგეგმარება და სოციალური განვითარება. ის მოითხოვს ხედვას, რომელიც სცილდება ხელოვნების ღონისძიებების ორგანიზებას, რაც ერთი შეხედვით შეიძლება, შეცდომით განიშარტოს (ტექნიკურ სამუშაოებთან და ინფრასტრუქტურულ სერვისებთან ურთიერთობა; ეკონომიკური განვითარების მიზნები; სოციალური სამართალი; დასასვენებელი აქტივობების დაგეგმვა; საბინაო განაშენიანების პროექტები და საჯარო სერვისების დაგეგმვა და სხვა). ამის გათვალისწინებით, ადგილობრივმა ხელისუფლებამ უნდა შექმნას საკომუნიკაციო და თანამშრომლობის პლატფორმები სხვა ფინანსურ თუ პოლიტიკურ აქტორებთან თავიანთ რეგიონში ან ქალაქში, რომლებიც პასუხისმგებელნი იქნებიან დაგეგმვაზე საკუთარი მიზნებისა და პრიორიტეტების განსაზღვრისას.⁷

კულტურული დაგეგმარება უნდა აკვირდებოდეს არა მხოლოდ კულტურულ ინფრასტრუქტურას და სტრუქტურირებულ გარემო მახასიათებლებს და ინდიკატორებს, როგორცაა მატერიალური კულტურული მემკვიდრეობა, არამედ ყველა სხვა მახასიათებელს, მათ შორის ქალაქში არსებული ცხოვრების წესს, ყოველდღიურ ცხოვრებასა და ჩვევებს და არამატერიალურ კულტურულ მემკვიდრეობას. ამიტომ, კულტურის დაგეგმვის პროფესიონალები თავიდანვე უნდა გახდნენ საბინაო, სავაჭრო ცენტრებისა და ურბანული ტრანსფორმაციის პროექტების ნაწილი, რათა უზრუნველყონ ამ პროექტების შემუშავება კულტურულ დაგეგმარებასთან ჰარმონიაში. კულტურული დაგეგმარება არის პროცესი, რომელიც უნდა იყოს ყველა ურბანული დაგეგმარების პროცესის განუყოფელი ნაწილი და მათ ნაწილად არ იქცეს მხოლოდ შემდგომ ეტაპზე.

კულტურული დაგეგმვისას მონაწილეობითი პრინციპების მიღება უზრუნველყოფს ქალაქის მაცხოვრებლების კულტურული საჭიროებებისა და ღირებულებების ასახვას დაგეგმვის პროცესში.

⁷ IKS, cultural planning for local authorities, 2016.

ეფექტური მეთოდების გამოყენება მონაწილეობითი პროცესების განსახორციელებლად არის გეგმის მიზნების მიღწევის წინაპირობა.⁸

სტრატეგიული, ინტეგრირებული და მონაწილეობითი გეგმის ქონა ხელს შეუწყობს ამ გეგმის ძლიერ საფუძველზე აგებას.

კულტურის მნიშვნელოვანი კომპონენტია პარტნიორული ურთიერთობების დამყარება. თანამშრომლობა, რომელიც მოითხოვს ბევრი ადამიანის ჩართულობას, არის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი გზა ეფექტური დაგეგმვის უზრუნველსაყოფად.

საერთო მიზნის გაზიარება არის გზა, რომელსაც მივყავართ ეფექტურ თანამშრომლობამდე. შეუძლებელია ერთი უნივერსალური სქემის შექმნა, ვინაიდან თითოეულ მუნიციპალიტეტს აქვს მმართველი რგოლის განსხვავებული მოცულობა, სახელწოდება და ფუნქცია-მოვალეობები. თუმცა, პროცესში მნიშვნელოვანია სხვადასხვა დაწესებულებას შორის კომუნიკაცია, როგორცაა კულტურის სამსახურები და მათთან დაკავშირებულ ერთეულები (მაგ. ბიბლიოთეკები, განათლების, სოციალური შეღავათების სამსახურები და ა.შ.), ასევე ურბანული დაგეგმარების ერთეულები (მაგ. დაგეგმარებისა და პროექტების მენეჯმენტი, კვლევები და პროექტები, ტექნიკური სამუშაოები, პარკები და ბალები და ა.შ.). გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია, რომ მუნიციპალიტეტმა, როგორც სტრატეგიის შემუშავების გუნდმა, იკისროს აქტიური როლი კოორდინაციის პროცესში.⁹

ადგილობრივი ხელისუფლების საერთაშორისო ორგანიზაციები

ურბანული აქტორების გარდა, ასევე, არსებობს მრავალი საერთაშორისო ორგანიზაცია, რომლებიც თანამშრომლობენ და ახორციელებენ მამოტივირებელ საქმიანობას საერთაშორისო პლატფორმაზე კულტურის რესურსების მდგრადი განვითარების მიზნის მისაღწევად. ასეთი ორგანიზაციების კვლევები და პუბლიკაციები წარმატებული საერთაშორისო მაგალითების შესახებ კარგი სახელმძღვანელოა დაგეგმვისათვის.

ერთ-ერთი მაგალითია იუნესკოს შემოქმედებითი ქალაქების ქსელი, რომელიც შეიქმნა 2004 წელს, რათა ხელი შეუწყოს კრეატიულ საერთაშორისო თანამშრომლობას ქალაქებთან, როგორც

⁸ IKS, cultural planning for local authorities, 2016.

⁹ იქვე, IKS, cultural planning for local authorities, 2016.

სტრატეგიული ფაქტორმა მდგრადი ეკონომიკური, სოციალური, კულტურული და გარემოსდაცვითი ურბანული განვითარებისათვის იუნესკოს კულტურული მრავალფეროვნების იდეალების მხარდაჭერით. ამჟამად ამ ქსელს მსოფლიოს 116 ქალაქი ქმნის. 2030 წლის მდგრადი განვითარების დღის წესრიგი, რომელიც საერთაშორისო საზოგადოებამ 2015 წლის სექტემბერში მიიღო, ხაზს უსვამს კულტურასა და კრეატიულობას, როგორც ურბანული განვითარების ძირითად კომპონენტებს.¹⁰

ეს ქსელი არის მნიშვნელოვანი პლატფორმა, რომელიც ხელს უწყობს, განავითარონ თანამშრომლობა კრეატიულობისა და კულტურის ინდუსტრიების გასაუმჯობესებლად საუკეთესო წარმატებული საერთაშორისო პრაქტიკის გაზიარებით, წაახალისონ მონაწილეობა კულტურულ ცხოვრებაში და კულტურის რესურსების ინტეგრირება ქალაქებისა თუ რეგიონების ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სტრატეგიებში.

ეს საერთაშორისო ქსელები და ორგანიზაციები ხელს უწყობენ ადგილობრივი კულტურული პოლიტიკის განვითარებას. ამგვარი ურთიერთობებისა და თანამშრომლობის გაძლიერებით, ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები, მეცნიერები და კულტურის პროფესიონალები უფრო ინტერესდებიან, რომ ჩაერთონ სტრატეგიის შემუშავებაში და მონაწილეობა მიიღონ მიმდინარე დისკუსიებში.

ერთ-ერთი საინტერესო მაგალითია 2021 წელს, ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული პროექტი „EU4CULTURE“, რომელსაც ახორციელებს გოეთეს ინსტიტუტი, დანიის კულტურის ინსტიტუტი, ჩეხეთის ცენტრებისა და საქართველოს ფრანგული ინსტიტუტი. პროექტი მხარს უჭერს კულტურისა და შემოქმედებითი სფეროს გაძლიერებას აღმოსავლეთ პარტნიორობის ექვს ქვეყანაში: საქართველო, აზერბაიჯანი, ბელარუსი, სომხეთი, მოლდოვა და უკრაინა.

„EU4CULTURE“-ს ბიუჯეტი შეადგენს 7,85 მილიონ ევროს, რომელიც ხმარდება ქალაქების კულტურის განვითარების სტრატეგიის შემუშავებასა და განხორციელებას, არტისტებისა და კულტურის პროფესიონალების მობილობის პროგრამების დაფინანსებას, ასევე ფესტივალების, კულტურული და ინოვაციური პროექტების მხარდაჭერას. გამოცხადებულ კონკურსში მონაწილეობა მიიღო

¹⁰ IKS, cultural planning for local authorities, 2016.

ხუთი ქვეყნის 14-მა ქალაქმა, რომელთაგანაც მხოლოდ 5 ქალაქი გამოიკვეთა მომდევნო ეტაპზე გადასასვლელად, პროექტი დასრულდება 2024 წლის 31 დეკემბერს.¹¹

ამგვარად, მინდა გამოვთქვა იმედი, რომ საქართველოს ქალაქებში თავს მოიყრის საჯარო მოხელეების მმართველი რგოლი, რომელიც, კულტურის რესურსების სწორი და ეფექტური ინტეგრირებით, შეძლებს რეგიონის, ქალაქების ფინანსური, პოლიტიკური აქტორებისა და მოსახლეობის სხვადასხვა ფენის წარმომადგენლების გაერთიანებას ერთი საერთო მიზნის ირგვლივ – განავითარონ თავიანთი ქალაქები თუ რეგიონები იმისათვის, რომ მიმზიდველი გახდეს იქ ცხოვრება.

ბიბლიოგრაფია:

- IKSU, Cultural Planning for Local Authorities, 2016, <https://www.iksv.org/en/reports/cultural-planning-for-local-authorities>
- EU4Culture Community, 2024, <https://eu4culture.al/>
- Statistical Indicators for Arts Policy, IFACCA, 2005,
- https://ifacca.org/media/filer_public/b7/f0/b7f02ee2-a76d-426c-9eb0-49b993c4348f/statistical_indicators_for_arts_policy.pdf
- Culture is Important, UNESCO conference, Florence, 1999.
- Richards, G., Duif, L., Small Cities with Big Dreams, Netherlands, 2019.

¹¹ EU4Culture Community, 2024.

Giorgi Pkhakadze,
Doctor of Management
Shota Rustaveli Theatre and Film Georgia State University

THE IMPORTANCE OF STRATEGIC PLANNING OF THE SPHERE OF CULTURE IN THE DEVELOPMENT OF THE CITY AND REGION

Keywords: strategic planning of the cultural sphere, creative economy, creative industries, regional development, cultural resources, local (regional, city) cultural policy

Abstract

Developing a strategic plan for a city or region requires detailed research. The research steps outlined in the current article may include further investigation and data collection in several areas:

New types of cultural production and consumption: research can focus on new trends and practices in cultural production and consumption, such as digital consumption and its impact on cultural experience;

Access to and participation of citizens in culture: this area includes the study of access to cultural resources and activities for all citizens, as well as the study of their level of participation in cultural events and initiatives;

The role of artists and creative professionals: this aspect explores the social and economic contribution of creative professionals in shaping the cultural fabric of a city/region, as well as their impact on the local economy.

The long-term goal of such research should be to support the development and modernization of cultural planning by local governments, by integrating cultural resources into planning processes, strengthening citizen participation in decision-making, creating urban awareness, and promoting active communication with city residents. Research also seeks to create productive collaborations and improve the localization of cultural policies through national and international networks.

The role of culture in public planning is crucial because it

promotes various aspects of society, including participation in the development of the city/region, tolerance, freedom, justice, peace, creativity, health, and respect for the environment. Cultural planning serves as a way to incorporate these values into public policy and decision-making processes.

Successful cultural planning requires strategic, integrated, and participatory approaches. Key components to success include setting long-term goals, taking an integral perspective, and engaging stakeholders from both internal and external sources. Stakeholders may include local government internal services, cultural institutions, non-governmental organizations, private sector representatives, education and research centers, and independent actors.

Cooperation with international local self-government organizations is also important for knowledge sharing and cooperation. Organizations such as United Cities and Local Authorities, Council of Europe Intercultural Cities, World Cities Culture Forum, UNESCO Creative Cities Network, and Culture for Cities and Regions can provide valuable insights and resources for cultural planning.

In summary, the next research steps include further exploration of new types of cultural production and consumption, citizen access to and participation in culture, and the role of artists and creative professionals. The long-term goal is to promote cultural planning in a city or region and to promote sustainable development by integrating culture into planning processes. Cooperation with international organizations and stakeholders is necessary to achieve these goals.

Bibliography:

- IKS, Cultural Planning for Local Authorities, 2016, <https://www.iksv.org/en/reports/cultural-planning-for-local-authorities>
- EU4Culture Community, 2024 <https://eu4culture.ai/>
- Statistical Indicators for Arts Policy, IFACCA, 2005, https://ifacca.org/media/filer_public/b7/f0/b7f02ee2-a76d-426c-9eb0-49b993c4348f/statistical_indicators_for_arts_policy.pdf
- Culture is Important, UNESCO conference, Florence, 1999.
- Richards, G., Duif, L., Small Cities with Big Dreams, Netherlands, 2019.